

BELEIDSPLAN VAN LITERAIR CAFÉ ‘DE GEESTGRONDEN’ (BUDGETAANVRAAG 2025)

Het begrip ‘literair café’

Het Literair café De Geestgronden gaat in 2025 zijn vierde jaargang in.

Het Literair café ‘De Geestgronden’ in Burgh-Haamstede¹ ontleent zijn inspiratie aan historische bronnen² en hedendaagse verschijningsvormen³, maar onderscheidt zich door **de focus op poëzie in relatie tot beeldende kunst**.

Het Literair café ‘De Geestgronden’ nodigt bij voorkeur dichters uit het Nederlandse taalgebied uit die buiten hun boekje durven te gaan, die ook met beeldende kunst bezig zijn of daar sterk door zijn beïnvloed⁴.

Het Literair café ‘De Geestgronden’ is het eerste en vooralsnog enige Literair café in heel Zeeland. Een echte cafélocatie zal overigens moeten wachten op de renovatie van de voormalige bollenschuur Noordstraat 34, Burgh-Haamstede, laatstelijk tot kleine 40 jaar geleden in gebruik als [kerkzaal](#). Die transitie naar innovatieve horeca met een link naar kunst wordt overigens door de gemeente zeer gewenst, zoals uit [de projectfiche](#) moge blijken. Maar nu het er naar uitziet dat [die renovatie niet door zal gaan](#) is het wachten op een echt “[Cultuurhuis](#)” in Burgh. De komende 4 jaar zal het Literair café ‘De Geestgronden’ dus blijven zwerven, maar ondertussen wel af en toe [zichzelf zichtbaar maken](#) in de openbare ruimte.

Dat neemt niet weg dat inmiddels in Zeeland ook andere literaire initiatieven zijn ontstaan, zoals [De Baaierd](#), dat zich vooral, zo niet uitsluitend richt op het ontwikkelen van Zeeuws schrijverschap, waaronder poëzie. Daar wordt op onderdelen – zie onder nevenactiviteiten – mee samengewerkt. Maar de formule van het Literair café ‘De Geestgronden’ blijft vooralsnog uniek, de combinatie van literaire en culinaire hoogtepunten met kunstenaars van (beginnende) nationale faam, met waar gepast een Zeeuwse en Vlaamse inbreng. De [“line-up” voor 16 juni 2023](#) en de [line-up voor 21 juni 2024](#) zijn daarvan goede voorbeelden.

Daarbij zal het Literair café ‘De Geestgronden’ als verbindende factor werken binnen het culturele landschap van de Kop van Schouwen en als verbindende schakel met en tussen de andere Zeeuwse literaire initiatieven.

Activiteitenplan

Kernactiviteit van het Literair café ‘De Geestgronden’ bestaat uit “essayistisch” bevragen van erkende dichter-beeldend kunstenaars tijdens een maaltijd in een poëzie-minnend gezelschap.

Er worden per kalenderjaar tenminste twee bijeenkomsten gehouden, waarvan één op de laatste vrijdagavond van de jaarlijkse in de eerste weken van juni georganiseerde [Kunstschouw](#) in de Kop van Schouwen en één in de maand oktober of (net als in 2024) in november.

Daarnaast wordt capaciteit opgebouwd & aangehouden voor een beperkt aantal – op samenwerking met andere literaire initiatieven in de Provincie gerichte – regelmatige of incidentele nevenactiviteiten (waarover verderop in het beleidsplan meer).

¹ De naam ‘De Geestgronden’ is bedacht door initiatiefneemster, taal filosoof, dichter en beeldend kunstenaar [Cathrien Berghout](#). Zie [de poëziefilm](#) van [Tom America](#) over het naam-gevende gedicht van Cathrien Berghout.

² https://nl.wikipedia.org/wiki/Café_De_Engelbewaarder

³ <https://perdu.nl/nl/over-perdu/l/geschiedenis/> | <https://koppelkerk.nl/boeken/literair-cafe/> | <https://literaircafehmond.nl> | <https://www.literaircafevenray.nl>

⁴ Het taalgebied, zoals bestreken door <https://deschrijverscentrale.nl> en <https://www.elkedagboeken.be/dw-b>.

Eerste bijeenkomst - juni

Het Literair café aan het eind van de [Kunstschauw](#) gaat uit van de realisatie van een tweetal speciaal voor het Literair café in opdracht gemaakte kunstwerken. Dat kan poëzie zijn in relatie tot een tezelfdertijd gemaakt beeldend kunstwerk of bijvoorbeeld een poëziefilm.

Vielen in 2022 [de videoproducties](#) in opdracht van het Literair café op, in 2023 is bij wijze van experiment het accent gelegd op een tweetal schrijfoopdrachten + opdracht voor een optreden van een tekstperformer⁵, waarvoor de drie geselecteerde kunstenaars uitgenodigd werden in het voorjaar van 2023 elk afzonderlijk één week in alle rust te verblijven in [Liberte aan Zee](#) (300 m van nationaal park de Oosterschelde en op 2,5 km van het Noordzeestrand, de Domeinen en de Kop van Schouwen).

In 2024 staat een thematische aanpak centraal: **“Woorden gaan tussen zwaartekracht en maan.”**

Motto is een onaf gedicht van J.H. Leopold over de maan met als laatste regel: 'de monden rondmaakt tot een groote O!'

```
In                walmen en het dons
                wasemen des horizons
aan zwoele { leiblauwe } avondlucht is groot
            { hijgende }
de maan verschenen blank geheel en bloot
{ die van (ons) } de bewonderenden { evenzoo
{ en die van   }
{ die van verrukt zijn en verwonderen }
de monden rondmaakt tot een groote O!
```

In de bundel 'Bloeiend puin' van Anneke Brassinga staat het essay 'Leopold -- O rijkdom van het onvoltooide', waarin haar bewondering voor en haar verknochtheid met het werk van de dichter Leopold wordt beschreven.

De maan verschijnt in tal van gedichten van Leopold.

Anneke Brassinga zal speciaal voor het Literair café 'De Geestgronden' van 21 juni 2024 een essay schrijven over de maan in het werk van Leopold en dat als inleiding bij de bijeenkomst voordragen. Twee dichter/beeldend kunstenaars, Iris le Rutte en Roelof ten Napel zijn gevraagd naar aanleiding van het thema (motto) een aantal gedichten te schrijven en beeldend werk er bij te maken. Dat beeldend werk zal in de vier dagen voorafgaand aan de lezingen van 21 juni 2024 worden geëxposeerd in de NH Kerk in Haamstede. Initiatiefneemster, dichter & beeldend kunstenaar Cathrien Berghout gaat op 21 juni 2024 met de kunstenaars in gesprek en doet mee met de groepsexpositie.

⁵ Voor deze extra (schrijf)opdracht zal aanvullende financiering gezocht worden.

Dit keer is afgezien van een retraite, in plaats daarvan is de kunstenaars gevraagd thuis (atelier) of elders in alle rust aan de (schrijf)opdracht te werken.

Voor 2025 zal in het najaar van 2024 het thema bepaald worden en daarmee de aard van de (schrijf)opdrachten. Vervolgens worden daar de kunstenaars bij gezocht.

Op laatste vrijdag van de Kunstschouw in juni 2025 zal het Literair café 'De Geestgronden' plaatsvinden. De (schrijf)opdrachten die worden gegeven zijn vertrekpunt voor het literaire diner.

De selectie van de uit te nodigen dichter-kunstenaars wordt gemaakt door de curator van het Literair café, de initiatiefneemster [Cathrien Berghout](#), en verloopt via De Schrijverscentrale (en/of [de Vlaamse pendant](#) daarvan). Het Literair café 'De Geestgronden' volgt daarbij de tarifiering van de [Schrijverscentrale](#) en/of het [Lira-fonds](#). Vermoedelijk zullen de (landelijke) fondsen die uit de Rijksbegroting worden gefinancierd in 2025 een gemeenschappelijk tariefstelsel afspreken. Het Literair café 'De Geestgronden' zal dat volgen en heeft daar bij de budgettering al op geanticiepeerd.

Het is dus de bedoeling ook in de daaropvolgende jaren telkens tenminste twee (schrijf)opdrachten tot het vervaardigen van een kunstwerk te verstrekken. Voor komende edities van het [Nederlands Poëzie Film Festival](#) kan eventueel een opdracht worden gegeven een poëziefilm te maken en in te zenden.

Tijdens de eerste bijeenkomst zal een bescheiden lopend buffet worden geserveerd, met een ticketprijs minimaal gelijk aan de kostprijs van het buffet. Er wordt gerekend op 50 betalende bezoekers.

Tweede bijeenkomst – oktober/november

De oktober/november-bijeenkomst heeft eveneens een thematisch karakter, waarbij de uitgenodigde dichter/beeldend kunstenaar centraal staat.

In 2024 is gekozen voor de formule van een "literaire salon". De *Stichting Feest der Poëzie* zal een avondvullende [voorstelling verzorgen over Herman Gorter](#) in het grand café van [Grand Hotel Ter Duin](#) in Burgh-Haamstede.

Het Feest der Poëzie neemt de salonbezoeker mee door leven en werk van Nederlands grootste dichter: Herman Gorter (1864-1927). Voordrachtskunstenaar Simon Mulder en soundscape-artisten Beggar Brahim (elektrische gitaar) en Jesse LaChiffre (klarinet) brengen nummers van de CD 'Herman Gorter - Verzen 1890', waarbij de gedichten uit de lyrische, experimentele, sensitivistische periode van classicus, dichter en socialist Herman Gorter, een unieke samenklank aangaan met Beggar Brahims klanklandschappen.

Klassiek muziekduo Saskia de Man en Daan van de Velde brengt bijzonder en nauwelijks uitgevoerde liederen op teksten van Gorter. Uitgeverij HetMoet presenteert een bloemlezing uit het werk van Gorter, ingeleid met een essay van Simon Mulder: 'Een rood lied zingt er'.

Verder de enig bekende filmbeelden van Gorter van filminstituut Eye en de vertoning van onze videoclip 'In de zwarte nacht'.

Bij succes wordt deze formule in 2025 herhaald, zowel qua locatie als qua type voorstelling.

Locatie(s)

De eerste try-out op 14 april 2022 vond plaats in de voormalige bollenschuur, Noordstraat 34, Burgh-Haamstede. In [de dorpsvisie](#) van de gemeente Schouwen-Duiveland werd ervan uitgegaan dat een horecaondernemer met een innovatief concept het pand exploiteert en het Literair café een vast podium biedt. Maar nu het er naar uitziet dat [die renovatie niet door zal gaan](#) is het wachten op een echt “[Cultuurhuis](#)” in Burgh. De komende 4 jaar zal het Literair café ‘De Geestgronden’ dus blijven zwerven, maar ondertussen wel af en toe [zichzelf zichtbaar maken](#) in de openbare ruimte.

Als locatie voor zowel 16 juni 2023 als 21 juni 2024 werd gekozen voor de [N.H. Kerk in Haamstede](#), waar ook nieuw beeldend werk van de dichters geëxposeerd kon worden. Deze locatie zal ook in 2025 voor de juni-bijeenkomst worden gebruikt.

Als locatie voor de oktoberbijeenkomst in 2023 werd gekozen voor het Watersnoodmuseum, het [Vijfde Caisson](#). In 2024 vond daar het mede door het Literair café ‘De Geestgronden’ geprogrammeerde “Dichtersfestival” plaats, maar dan gekoppeld aan de Monumentendag op 14 september 2024. Voor de literaire salon van 16 november 2024 werd uitgeweken naar het grand café van [Grand Hotel Ter Duin](#) in Burgh-Haamstede. Bij succes is dat voor herhaling in 2025 vatbaar.

De definitieve locatiekeuzes voor 2025 zullen het najaar van 2024 gemaakt worden.

Regelmatige en incidentele nevenactiviteiten

Nevenactiviteiten in 2023

Zie hiervoor de website van Literair café ‘De Geestgronden’:

- [Podium voor jonge woordkunstenaars](#)
- [Dichtersfestival Watersnoodmuseum](#)
- Expositie ‘*Recht van overpad*’ Toonbeeld Terneuzen
- [Week van de Poëzie](#), ‘*Thuis in poëzie en beeldende kunst*’ in Galerie SmithArt [Middelburg](#)

Het poppodium bleek niet de meest geschikte plek om jonge woordkunstenaars te lanceren. Daarvoor zoeken we nu andere wegen.

Cultureel Laden Dorpsas Burgh-Haamstede

Het Literair café ‘De Geestgronden’ zal als lid van het opgerichte ‘Cultuurplatform Burgh-Haamstede’ een bijdrage leveren aan dit sleutelproject⁶.

De inbreng zal tweërlei zijn:

1. Het plaatsen in de openbare ruimte of het zichtbaar vanaf de openbare ruimte plaatsen of aanbrenge van een display (in een nader te bepalen vormgeving en materiaalkeuze) waarin / waarop wisselend een gedicht te lezen is of dichtregels te lezen zijn van dichters die deelnemen aan activiteiten van ons Literair café. Wij zullen de rol van redactie op ons nemen en dragen vanuit ons budget ook financieel bij, bijvoorbeeld door het betalen van de auteursrechten van de dichters. Met “poëzie in de buitenruimte” wordt proefgedraaid op een “[buitenframe](#)”.

Maar inmiddels zijn verdere stappen gezet: er wordt – bekostigd uit het budget van het

⁶ Zie voor het volledige Programmaplan Kunst, Cultuur & Erfgoed Burgh Haamstede 2023-2025 [de website van de dorpsvisie](#).

Cultuurplatform – een “bidbook” opgesteld voor het realiseren van een “kunstwerk” bij de muur in de Noordstraat van Burgh-Haamstede, waarin een LCD-scherm is opgenomen dat door een redactie gebruikt zal worden als een digitaal literair tijdschrift.

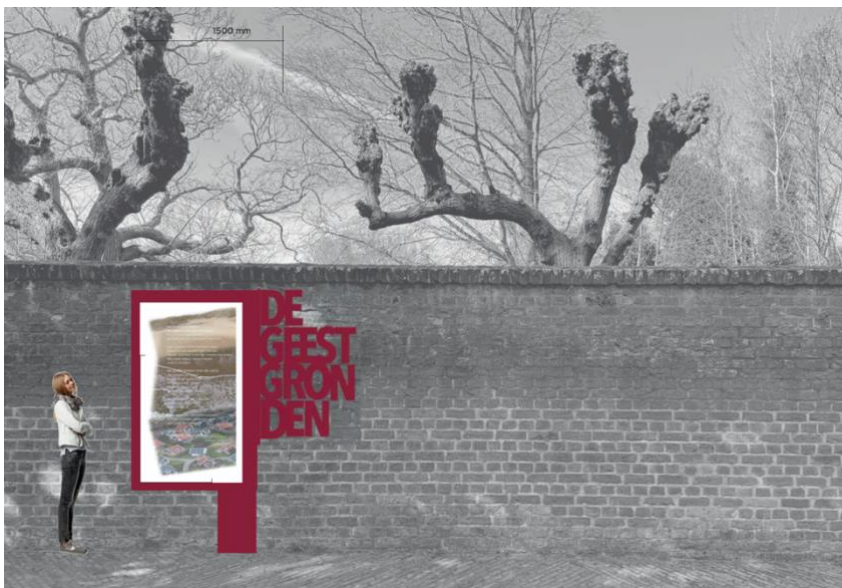
Daarbij moet gedacht worden aan zo’n object in de openbare ruimte:

Het hier getoonde scherm is van het type 65”.

Eigenaar (“Uitgever”) van het scherm zou de Stichting Literair café ‘De Geestgronden’, welke de hoofdredacteur en de verdere redactie levert.

Als de financiering rond komt zou het Digitale Literaire

tijdschrift in de loop van 2025 van start kunnen gaan. Behalve tonen van het werk dat in opdracht van het Literair café ‘De Geestgronden’ wordt geschreven en gemaakt bestaat het voornemen een “open podium” voor scholieren te bieden, die mee hebben gedaan aan een schrijfwedstrijd.

NB Deze activiteiten zullen ook door ons vermeld kunnen worden op <https://straatpoezie.nl/kaart/>

2. Organiseren van “performances” van woordkunstenaars in de openbare ruimte. Zo gaf op 16 juni 2023 de Vlaamse dichter Maud Vanhauwert een [straatperformance](#).

In 2024 zal er tijdens de Kersfair in Burgh (een initiatief van de BIZ Burgh-Haamstede, vertegenwoordigd door de Stichting Burghse Dag) een voorstelling door eilandelijke dichters verzorgd worden van 3x 15 minuten (locatie: Kerk Burgh). Bij succes zal hiervan een jaarlijkse traditie gemaakt worden, dus ook in 2025.

Samenwerking met het Watersnoodmuseum

In 2023 heeft het Literair café De Geestgronden de “try-out” geprogrammeerd van het Dichtersfestival “[Dichter bij water](#)”. Inmiddels zijn de voorbereidingen in volle gang om dat festival nu jaarlijks te organiseren. In september 2024 staat het thema “Hoe houden we de klimaatverandering tegen, of: hoe passen we ons aan?” centraal. Opnieuw zullen de leden van alle Zeeuwse dichtersgildes door het Literair café De Geestgronden gevraagd worden een nieuw werk te schrijven, geïnspireerd op dit thema. De oproep luidt: “**Bespiegel een Zeeuwse binnensee**”.

Het Grevelingenmeer bevat stilstaand, zuurstofarm zout water, met alle gevolgen voor plantaardig en dierlijk leven. Is het terugbrengen van de getijden de oplossing?

Van de Grevelingen een zoetwaterbekken maken, met totaal andere flora en fauna tot gevolg, zou zorgen voor de landbouw wegnemen en het tekort aan drinkwater opheffen⁷.

Kan je de hele Zeeuwse Delta opvatten als een binnenzee?⁸

Als gevolg van de (om)loop van de warme golfstroom, kreeg de Zeeuwse Delta een bijzondere eigen flora en fauna⁹.

Bespiegel rechtstreeks, of via een duik in de eigen binnenzee.

Aan de schrijfpdracht zal eventueel weer een Publieksprijs worden verbonden. Voor maximaal 10 werken zal een honorarium worden uitbetaald cf. het door [Dichtersgilde Sluis](#) gehanteerde laagste tarief van [De Schrijverscentrale](#) (€ 285 per auteur).

Tijdens het festival zal de bekroonde, door De Baaierd gesubsidieerde, miniproductie van Tijs en Tonnie worden uitgevoerd. 'Veldnotities' van [Tijs van Bragt](#) met muziek van Tonnie (beter bekend als [broeder Dieleman](#)), met medewerking van Peter Slager.

Een tweede intermezzo zal verzorgd worden door het kunstenaarscollectief bestaande uit [Frans Blanker](#), componist/muzikant, [Tato Wesselo](#), spoken word, [Bibian Scheepstra](#), dans, m.m.v. [Arita Baaijens](#), onderzoekster van taal van de toekomst. Hun voorstelling heeft het karakter van een "gesprek met de zee".

Ook deze activiteit kan in 2025 uitgroeien tot terugkerend evenement.

Samenwerking met ZMf

Net als bij andere kunstdisciplines ondergaat de dichtkunst veranderingen; de vorm van gedichten is vrijer en kan variëren van sonnet tot prozagedicht, rap of spoken word en alles wat zich er tussen of doorheen beweegt. Bovendien staan veel dichters van nu midden in de wereld, denk bijvoorbeeld aan de klimaatverandering. Het is niet meer alleen het bezingen van de blanke top der duinen.

In 2023 verzorgden de Klimaatdichters al hun bijzondere voorstelling [De haas, de roggelelie en de worm](#), dit jaar wordt de samenwerking met de ZMf verder verkend. Tijdens de [Klimaatmars op 25 mei 2024](#) in Middelburg zal het Literair café De Geestgronden de manifestatie afsluiten met een cultureel element: de jonge performer [Grietje Gerami](#) zal poëzie voordragen van Klimaatdichter [Cathrien Berghout](#).

Ook in 2025 zal het Literair café 'De Geestgronden' openstaan voor dergelijke bijdragen.

Samenwerking met [fiZi Filmtheater Zierikzee](#)

Tijdens de [Nacht van de Nacht](#) (26 oktober 2024) zullen de Klimaatdichters hun nieuwe voorstelling "[De vuurvlieg, de aardbei en de zeeschildpad](#)" uitvoeren, een typische voorstelling voor alle leeftijden. De dan net nieuwbenoemde Kinderburgemeester van Schouwen-Duiveland zal gevraagd worden een introductie van het thema Nacht van de Nacht te verzorgen.

Een voorstelling met gedichten, tekeningen, informatie en muziek door de Klimaatdichters. Er is een reden waarom dagen afgewisseld worden door nachten. Duisternis is essentieel voor het web van ecosystemen waar we allemaal deel van uitmaken. Mensen hebben het

⁷ Zie [Haast geboden bij een gezonde Grevelingen: kan het niet zout, dan maar zoet?](#)

⁸ Zie [Kenniprogramma Zeespiegelstijging, oplossingsrichting Zeewaarts.](#)

⁹ Zie [Nieuwe zeediersoorten ontdekt in Zeeland](#)

donker nodig om te kunnen slapen, maar ook planten, bomen, insecten, vogels en vissen zijn van het ritme van licht en donker afhankelijk voor hun voortbestaan.

Jonge zeeschildpadden oriënteren zich op het reflecterende maanlicht om de weg naar zee te vinden. Vuurvliegen maken met hun lijfjes licht om een partner te vinden, maar die kunnen dat alleen maar zien als het donker genoeg is. Aardbeiplanten die groeien nabij straatverlichting brengen steeds minder vruchten voort en worden steeds minder door insecten bestoven.

Deze voorstelling gaat over licht en donker, over planten en dieren die bedreigd worden door lichtvervuiling, en over het verlangen van de mens om zich alsmat meer aan het donker te onttrekken. Zijn wij nog in staat om met duisternis te leven? Met poëzie, wetenschap, muziek en beeld proberen we licht en donker weer in balans te brengen

Mogelijk groeit ook deze activiteit uit tot een terugkerende traditie, al dan niet rond de Nacht van de Nacht.

Miniproducties

In 2023 is het gedicht [Dorstlesser Rijn](#) op muziek gezet en op de piano uitgevoerd door de jonge componist [Jasper de Bock](#). Die samenwerking smaakt naar meer. Enkele van de voor het Literair café De Geestgronden van 21 juni 2024 door Cathrien Berghout geschreven gedichten zullen door hem op muziek gezet worden en bij die gelegenheid uitgevoerd, met eventuele herhaling in de Week van de Poëzie 2025. Als Literair café 'De Geestgronden' willen we een vast budget reserveren voor dergelijke door jong talent te verzorgen producties.

Het literaire landschap van de nabije toekomst in Schouwen-Duiveland, een ontwikkelperspectief!

De huidige literaire activiteiten hebben nog te veel een sporadisch karakter en tonen nog geen volgeprogrammeerd beeld het hele jaar rond. Dat kan en moet anders. In de toekomst zou een eilandelijk "impresariaat" voor maximale vulling van de beschikbare podia met literaire voorstellingen moeten zorgen. Met dit beleidsplan wordt daar een voorschot op genomen, door zelf als Literair café De Geestgronden een aantal literaire activiteiten te programmeren. De intentie is met een aantal van die podia structurele samenwerking te ontwikkelen.

Uiteraard moeten bestaande Zeeuwse resp. eilandelijke literaire initiatieven door het impresariaat uitgenodigd worden meer structureel van de beschikbare podia gebruik te maken.

In het middelbaar onderwijs worden regelmatig schrijvers/dichters uitgenodigd met inschakeling van De Schrijverscentrale. Binnen de Scholengroep Pontes is hiervoor jaarlijks budget gereserveerd. Voorgesteld wordt dat aan de uitgenodigde schrijvers/dichters meer bekendheid wordt gegeven en er een publiek optreden op een van de podia aan wordt gekoppeld. De podia kunnen ook zelf literaire avonden programmeren en daarbij schrijvers/dichters uitnodigen.

Zo langzamerhand ontstaat dan ook een 'landschap' dat in de programmering hoogtepunten opneemt die landelijk en internationaal aansluiting vinden, zoals de [Week van de Poëzie](#) in januari, de [Boekenweek](#) in maart, [Poetry International](#), prijzenfestivals & schrijfwedstrijden, zoals te vinden op het [Poëziecentrum](#) (zie ook het [Poëziecentrum Nederland](#)).

De literaire initiatieven doen er ook verstandig aan om – met behulp van het impresariaat – de banden aan te halen en te versterken met de andere literaire initiatieven in Zeeland. Hiervan noemen we, naast de al genoemde activiteiten van De Baaierd, de dichtersgilden in [Terneuzen](#) en

[Aardenburg/Sluis](#), [Groede Literair](#), [Poëtisch Nazomer](#), EEF ([Eindeloos Eiland Festival](#)), het [Hoogtij Festival](#), [De Maerlant Poëzieprijs van Kunstspoor](#), e.a.

Samenwerking leidt tot kruisbestuiving.

Van daaruit kunnen ook de podia in Schouwen-Duiveland een rol gaan spelen in de programmering van een nadrukkelijk literaire component van het [Nazomer Festival](#), dat nu nog een voornamelijk Walcherse aangelegenheid is, maar per se niet hoeft te blijven!

Stafleden van de Zeeuwse Bibliotheek dromen ervan dat uiteindelijk een Zeeuws Literatuurfestival georganiseerd kan worden. Zie voor referenties in het Nederlandse taalgebied het [Literatuurfestival in Antwerpen](#)¹⁰ en [Den Haag](#).

Zoveel is wel duidelijk: het organiseren van een dergelijk festival is een maatje te groot voor Schouwen-Duiveland, maar wat zou er mooier zijn dan onderdeel uitmaken van een Zeeuws initiatief. Net als 400 jaar geleden met de dichtbundel '[Zeeuvse Nagtegae](#)' kan getoond worden dat dergelijke festivals niet alleen in de Randstad thuishoren, maar ook in Zeeland een warm onthaal vinden, naar het voorbeeld van [Oostende Theater aan Zee](#). Deelname met een lokale inbreng in het [Nazomer Festival](#) en het organiseren van een of meer eigen lokale festivals naar het voorbeeld van het [Hoogtij Festival](#) kunnen daarvoor de opmaat vormen.

Het literaire impresariaat zou ondergebracht kunnen worden bij het (op te richten) samenwerkingsorgaan van de genoemde podia en voor al die podia moeten werken. Het Literair café De Geestgronden heeft de gemeente gevraagd de oprichting van zo'n samenwerkingsorgaan in de nieuw kunst- en cultuurvisie op te nemen en te faciliteren.

Schrijfofdrachten, 'writers in residence', etc.

Om het geschetste landschap rijkelijk gevuld te houden dient ook *actieve* kunstbeoefening te worden gestimuleerd.

Talentontwikkeling onder Zeeuws schrijverschap kan geheel worden overgelaten aan het literaire initiatief van De Baaierd, dat zich speciaal hierop richt. De Baaierd is een broedplaats, podium en herberg voor de letteren in de breedste zin des woords – door vele soorten Zeeuwen, en vóór vele soorten Zeeuwen. Zie het [Baaierd-gilde](#) met hun [Schrijvers- en voordrachtwerkplaatsen](#) en [Kraamkamers](#). Nu ook op Schouwen-Duiveland in [Zierik C.](#)

Het verdient wel aanbeveling dat De Baaierd in samenwerking met de Bibliotheek Oosterschelde meer werk maakt van het benaderen van jongeren c.q. scholieren¹¹.

Schouwen-Duiveland beschikt nog niet zelf over dichters van naam (blijkend uit publicatie van bundels en – nominaties voor – literaire prijzen). Ook in heel Zeeland zijn die schaars¹².

Een brug naar de literaire wereld van prijzen en festivals zou geslagen kunnen worden door de instelling van een eilandelijke dichtersgroep, naar de voorbeelden van dichtersgilden in [Terneuzen](#) en [Aardenburg/Sluis](#). Die dichtersgroep kan ook (gezamenlijke) voorstellingen produceren, voor bijzondere gelegenheden, zoals tijdens bijvoorbeeld de Kerstfair in Burgh-Haamstede.

¹⁰ Zie ook dit evenement: [Letterenhuis Festival](#).

¹¹ Met als aanknopingspunt het uitnodigen van schrijvers en het organiseren van schrijfofdrachten, zoals ook geprobeerd is met het project '[Zeeuvse Nagtegae](#)'. Het is jammer dat [RegioRuis](#) geen podium lijkt te willen bieden voor woordkunstenaars (tenzij sprake is van rap, maar dat is een te beperkte categorie).

¹² Zie bundels van Tijs van Bragt met '[Weier](#)' en '[Bonterik Sterrenzager](#)' en bundels van Rogier de Jong met '[Seinpost](#)' en '[Meerval](#)'.

Om het literaire niveau op een hoger peil te brengen en zowel inwoners als bezoekers duidelijk te maken dat er in Burgh-Haamstede literair iets “bijzonders” plaatsvindt moet er ook ruimte zijn voor schrijfoopdrachten aan landelijk bekende kunstenaars. Het Literair café De Geestgronden heeft daarmee inmiddels een hele track-record opgebouwd en is van plan daar de komende jaren meer door te gaan¹³. Het Literair café De Geestgronden hanteert daarbij de kwaliteitscriteria van het [Lira-fonds](#)¹⁴.

Daarbij zijn ook cross-over (schrijf)opdrachten mogelijk, zie de poëziefilm ‘[De voormalige bollenschuur, een heenkomen voor de geest](#)’ gemaakt door Tom America en de miniproductie ‘[Dorstlessen Rijn](#)’, gecomponeerd door Jasper de Bock.

Een vaste ‘residentie’ is daarvoor niet nodig¹⁵. In 2023 is gebruikgemaakt van de unieke vakantiewoning ‘[Liberté aan Zee.](#)’

Waar mogelijk wordt het voor het Literair café De Geestgronden geproduceerde werk gebundeld en uitgegeven, net als met de bundel ‘[Recht van overpad](#)’ is gebeurd. Verder zal actief gebruik worden gemaakt van het in de openbare ruimte te plaatsen digitale scherm dat dienst zal doen als digitaal literair tijdschrift.

Doelgroepen

Literair café ‘De Geestgronden’ richt zich specifiek op de doelgroepen volwassenen (ouderen) en jongeren.

[Poëzie-leesclubs](#)¹⁶ kennen doorgaans een relatief hoge gemiddelde leeftijd. Dat geldt ook voor de lezers op Schouwen-Duiveland, dat geen bij Senia geregistreerde club kent.

Het gaat hier om een poëzie-minnende groep lezers, waaronder ook – net als bij [De Reizende Dichters](#) (die wel deel uitmaken van ons eilandelijk literair landschap¹⁷) – een aantal amateur-beoefenaren. Dit publiek dient als nucleus zowel voor het aantrekken van bezoekers als voor beoefenaren die op zoek zijn naar een open podium. Deze leeftijdsgroep is overigens geheel representatief voor de vergrijzende bevolking van Zeeland (en Schouwen-Duiveland in het bijzonder). Literair café ‘De Geestgronden’ voorziet dan ook in de behoefte aan vrijetijdsbesteding van deze leeftijdsgroep. Het min of meer losse samenwerkingsverband met andere literaire initiatieven in Zeeland, naast [De Reizende Dichters](#), de dichtersgilden [Middelburg](#), [Hulst](#), [Terneuzen](#), [Sluis](#) en daarnaast uit [Goes](#), [Groede Literair](#), [Poëtisch nazomer in Aardenburg](#) en niet te vergeten ‘[Mannen van papier](#)’ en het tijdschrift [Ballustrada](#)) en last but not least [De Baaierd](#) zorgt voor dat open podium¹⁸, met als kernactiviteit binnen het activiteitenplan het Dichtersfestival in september in het Watersnoodmuseum, Het Vijfde Caisson.

Daarnaast richt het Literair café ‘De Geestgronden’ zich met behulp van [ZB Bibliotheek Zeeland](#) (en vergelijkbare podia in andere Zeeuwse gemeenten) specifiek op jongeren. Om dezelfde reden van

¹³ Zie voor alle auteurs die de afgelopen jaren speciaal in opdracht van het Literair café De Geestgronden nieuw werk hebben gemaakt dit overzicht: <https://literaircafedegeestgronden.nl/programma/deelnemende-auteurs/>

¹⁴ Zowel in 2023 als voor 2024 heeft het Literair café De Geestgronden een financiële bijdrage van het Lira-fonds ontvangen.

¹⁵ Zie bijvoorbeeld de [Schrijfretraite](#) van Jan Vantoortelboom.

¹⁶ Senia kent overigens in heel Zeeland geen enkele geregistreerde leesclub poëzie, en maar 5 van dergelijke clubs “elders” in Nederland, maar kondigt aan daar in 2022 werk van te gaan maken, tot op heden zonder merkbaar resultaat.

¹⁷ Een platform op Facebook waarop wij ook al onze activiteiten publiceren, net als op de pagina’s van andere literaire initiatieven in Zeeland.

¹⁸ De gemeente Schouwen-Duiveland heeft eind vorig jaar besloten een onderzoek in te stellen naar de condities waaronder een eilandelijk dichtersgilde vorm zou kunnen krijgen.

vergrijzing: culturele activiteiten zijn nodig om Zeeland aantrekkelijk te houden voor jongeren, die anders wegtrekken en ook na hun studie niet meer terugkeren. Met alle gevolgen van dien voor de sociale infrastructuur (verenigings-, onderwijs-, sport- en algemene voorzieningen) en de instandhouding van de economische kurk waarop een groot deel van de Provincie (en Schouwen-Duiveland vrijwel uitsluitend) drijft: de toeristische sector die het niet zonder personeel kan doen. Met het poppodium Brogum is in 2023 samengewerkt om tijdens het AnyWave Festival dat doorgaans aan het begin van de Kunstschouw-week is gepland, één of meer “woordkunstenaars” te programmeren, die de interesse voor moderne vormen van poëzie kunnen wekken en stimuleren. De voorstelling van Maureen Ghazal en Derek Otte (met begeleiding van Rass King en video van Vogelvlucht.Studio) had een kwalitatief hoog niveau en kan [nog steeds teruggekeken](#) worden. Dit jaar wordt onderzocht of de samenwerking met de ZB Bibliotheek Zeeland qua publieksbereik vruchtbaarder is, nu het poppodium vooralsnog het aanbod richting woordkunstenaars op het hoofdpodium niet wil verbreden. Zie ook het project [De Schrijfvijver](#) en het project getiteld [Zeevische Nagtegaal 2.0'](#), waaraan het Literair café ‘De Geestgronden’ in 2023 heeft meegewerkt. En zie ook de inzet van de ZB tijdens de [Week van de Poëzie in 2024](#), waarbij ook de activiteiten van het Literair café ‘De Geestgronden’ werden gepromoot.

Dit jaar krijgen jonge kunstenaars het podium, zoals [Jasper de Bock](#) als *componist* van muzikale miniproducties en [Grietje Gerami](#) als *performer* van klimaatgedichten tijdens de [Klimaatmars op 25 mei 2024](#) in Middelburg.

Marketing, hoe worden de doelgroepen bereikt?

De doelgroep cultuur-minnende volwassenen wordt op de projectactiviteiten gewezen tijdens de vele lokale / regionale festivals en de jaarlijkse [Kunstschouw](#) in de maand juni in het bijzonder. Tijdens de Kunstschouw trekken 10.000 – 15.000 toeristen, die daarvoor speciaal hun vakantie in deze periode hebben geboekt, langs de ca. 30 authentiek Zeeuwse locaties zoals oude kerkjes, boerenschuren, hofsteden, een graanmolen, villa’s en tuinen, verspreid over een 12-tal dorpen maar ook historische sites, bos en strand. Het Literair café ‘De Geestgronden’ is aanwezig in alle media-uitingen van de Kunstschouw, waaronder hun Magazine, en zorgt voor flyers op alle locaties¹⁹. Alleen al hierdoor kan, *net als in 2023*, gerekend worden op een **ca. 50 bezoekers**²⁰ tijdens het Literair café dat tijdens de laatste vrijdag(avond) van de Kunstschouw week op 21 juni 2024 wordt georganiseerd, net als in 2023 de [N.H. Kerk in Haamstede](#)).

Jongeren worden exclusief bereikt via de (samenwerkingspartners van de) ZB Bibliotheek Zeeland, waaronder de middelbare scholen waarvoor ZB zich inzet in het kader van ‘[leesbevordering](#)’.

Uiteraard worden de lokale/regionale media ingeschakeld (Wereldregio, PZC, Omroep Zeeland)²¹, maar van directe contacten met de doelgroep op straat en op de poppodia en festivals wordt meer verwacht. De eigen sociale media en die van anderen worden daarbij als ondersteunend gezien²².

¹⁹ Inmiddels is – mede op initiatief van het Literair café ‘De Geestgronden’ – een [Cultuurplatform Burgh-Haamstede](#) opgericht dat, met ondersteuning van [Eilandmarketing Schouwen-Duiveland](#) een culturele invulling aan het [Park Burgh-Haamstede](#) wil geven. Projectevenementen worden ook via die kanalen gepromoot.

²⁰ Dit aantal van 50 bezoekers is ook wat we bij andere bijeenkomsten verwachten, zoals het Dichtersfestival in september en de Literaire salon in november 2024. Volgens de [Encyclopedie van Noord-Brabant](#) is 55 bezoekers het gemiddelde aantal voor alle literaire cafés.

²¹ En uiteraard worden alle evenementen in de Weekladder opgenomen van de [Zeeuwse Cultuuragenda](#).

²² De website van het Literair café ‘De Geestgronden’ is het afgelopen jaar door 2.811 unieke bezoekers 7.713 keer bezocht, de Facebookpagina’s kennen meer dan 4,500 connecties’ (“FB-vrienden”) en ook het Instagram-account heeft een relatief groot bereik met ruim 1.000 vaste “volgers”. Doorplaatsing van projectactiviteiten vindt plaats naar ca. 60 literaire “groepen”, waarvan we “lid” zijn.

Organisatie

Stichting Literair café 'De Geestgronden'

KvK-nummer 84619007 Btw-identificatienummer NL863283688B01

Voorzitter [Cathrien Berghout](#), secretaris-penningmeester [Martin van Rossum](#)

Hogeweg 52, 4328 PH Burgh-Haamstede <http://literaircafedegeestgronden.nl>

Eerste boekjaar loopt van oprichtingsdatum – 31 december 2022.

Per 1 juli 2022 is het bestuur aangevuld met twee nieuwe leden: [Kiri Frederiks](#) en [Marleen van Wijngaarden](#).

ANBI-status is per 15 februari 2023 toegekend.

Het Bestuur van de Stichting Literair café 'De Geestgronden' onderschrijft alle relevante codes, de Governance Code Cultuur, Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie en past deze ook toe.

Bij de honorering van dichters en filmmakers worden de tarieven van de Schrijverscentrale en/of het Lira-fonds gevolgd. Dat geldt ook mocht in 2025 er een uniform landelijk vastgesteld tarief komen dat maatgevend is voor alle uit Rijkskas gefinancierde culturele fondsen.

Tijdsplanning

December 2024	Start voorbereidingen – vierde jaargang 2025
Januari 2025	Bevestiging uitnodiging voor "retraites", indien daarvan gebruik wordt gemaakt
Februari 2025	Start periode waarin aan schrijfp opdrachten wordt gewerkt
Juni 2025	Literair café 'De Geestgronden' laatste vrijdag Kunstschouw, juni 2025
September 2025	Dichtersfestival Watersnoodmuseum
Oktober 2025	Nacht van de Nacht
November 2025	Literaire salon 'De Geestgronden'
December 2025	Evaluatie en Start voorbereidingen – vijfde jaargang 2026

Begroting en dekkingsplan "Literair café vierde jaargang" 2025²³

Activiteit	Kosten
Marketing & social media management (incl. website, FB & Insta content); stelpost, max. budget	€ 3.000
Honorarium schrijfpdracht 2x week € 2.300 per week (verschil Lira-fonds)	€ 4.400
Alle organisatiekosten Literair café juni 2025, inclusief reiskosten en hotelovernachtingen etc.	€ 4.500
Honoraria kunstenaars Literair café juni 2025	€ 2.000
Alle organisatiekosten Literaire salon november 2025, inclusief reiskosten en hotelovernachtingen etc.	€ 4.750
Honoraria kunstenaars Literaire salon november 2025	€ 1.000
Alle organisatiekosten Literair café alle nevenactiviteiten 2025, inclusief reiskosten	€ 2.920
Opname en productie videostream van Literair café juni 2025	€ 1.750
Bijdrage aan kosten opdrachten aan jonge woordkunstenaar(s), componisten etc.; stelpost, max. bijdrage	€ 2.500
Bedrijfskosten	€ 2.000
Totaal begroting	€ 28.820,00

Gevraagde budgetsubsidie voor het kalenderjaar 2025	
Budgetsubsidie	€ 28.820
Totaal dekking	€ 28.820

NB In deze opstelling zullen andere fondsen worden benaderd voor de volgende uitgaven:

Extra (neven-)activiteiten ²⁴	Kosten
Honoraria Dichtersfestival Watersnoodmuseum	€ 4.350
Honoraria Nacht van de Nacht	€ 3.000
Honoraria Kersfair	€ 3.900
Productiekosten Kersfair	€ 3.000
Totaal begroting	€ 14.250,00

²³ Exclusief kosten en inkomsten uit ticketverkoop i.v.m. culinaire gedeelte; ticketprijzen zullen vrijwel kostendekkend zijn voor kosten diner/buffet.

²⁴ Exclusief kosten voor content management Digitaal Literair tijdschrift.